

REPORTAGE Tien jaar lang pleegkinderen opvangen

'Komt er weer een nieuw kindje?'

„Het is zulk mooi werk”, zegt pleegmoeder Jenneke Koelewijn. Haar gezin neemt pleegkinderen op. Als er eentje vertrekt, vragen de drie jonge Koelewijntjes meteen aan hun ouders: „Komt er weer een nieuw kindje?” De vierde plaatsing, Linde, blijft zolang het voor haar nodig is.

Leonie Groen
leonie.groen@mediahuis.nl

Alkmaar ■ Ze begonnen tien jaar geleden met pleegzorg, Anne Jan (45) en Jenneke (41) Koelewijn. Hun kinderen waren toen twee, vier en vijf jaar oud. Het gezin liep op rolletjes. „Het ging prima. We wilden heel graag iets moois doen en hebben ons laten voorlichten over pleegzorg.”

Helemaal onbekend terrein was dat niet. Voor háár niet. Zij verleende in die tijd steun aan gezinnen die worstelden met de opvoeding en een steuntje in de rug konden gebruiken. „Ik had de opleiding sociaal pedagogisch werk gedaan en was ambulante hulpverlener. Ik wist dat het mij wel lag.” Anne Jan, die de kost verdient als elektromonteur, kwam op onbekend terrein.

Maar na afloop van de eerste voorlichtingsbijeenkomst van jeugdhulporganisatie Parlan was hij degene die zei: „Dit past bij ons. Wij kunnen kinderen een fijne plek bieden om op te groeien. Wij weten wat we kinderen willen meegeven. We kunnen ze een veilige basis bieden.” Zij had bedenkingen. Ze was toch wel geschrokken van wat ze had gehoord. „Er is echt wel trauma bij de kinderen die je in huis neemt. Je weet weinig van hun achtergrond.”

Onderdak

Toch gingen ze ervoor. Vijf pleegkinderen hebben intussen onderdak gevonden in de doorzonwoning van de Koelewijntjes in een wijk in Alkmaar; een baby, een peuter, stuk voor stuk jonger dan de jongste van de eigen kinderen. Aanvankelijk voor tijdelijk. „We vonden dat tijdelijke een fijn idee. Het was overzichtelijk, er kwam een begin en een einde aan. Je weet namelijk nooit wat er gaat komen als ze opgroeien.” Het verblijf van de eerste twee kinderen zou niet langer duren dan zes tot acht weken. Crisisopvang heette dat. Neemt niet weg dat ze langer bleven, langer dan een jaar. Hun werk liet toe dat ze om en om thuis waren. „Mijn zusje en moeder sprongen ook bij.”

Daarna ontlastten de Koelewijntjes een alleenstaande moeder die de zorg had voor een zoontje van anderhalf jaar. Het jochie kwam om de twee weken een weekend logeren. „We haalden hem op en brachten hem weer naar huis.” Toen het thuis niet meer ging,

woonde het ventje nog anderhalf jaar bij zijn weekendouders om uiteindelijk naar een pleeggezin-voor-altijd te gaan. „De weekendopvang is een mooie variant. Je ziet letterlijk direct waarmee je iemand helpt. In het weekend dat het kind bij ons is, kan de moeder even op adem komen.”

Er zijn nog meer mogelijkheden in de pleegzorg. De Koelewijns probeerden ze allemaal uit. Eén onderdeurtje kwam bij hen binnen onder de noemer 'hulpverleningsvariant'. Hij zou óf terug naar huis gaan óf doorgaan naar een ander pleeggezin óf naar een gezinshuis. „Hij is in een heel liefdevol pleeggezin geplaatst.” Koelewijn zou alle kinderen het liefst weer thuis zien, bij hun eigen vader en moeder. Maar: „Ik heb moeten accepteren dat dat niet altijd kan.”

De pleegmoeder merkt op dat goede begeleiding essentieel is als het gaat om de omgang met het pleegkind en met de ouders. „Ouders kunnen heel verdrietig en boos zijn, wat ik snap. Ons eerste pleegkind, een baby, ging mij mama noemen. Hij nam dat over van onze eigen kinderen. Mama, mama, mama, als je kinderen hebt, hoor je steeds mama.” Koelewijn maakte ook een keer mee dat haar pleegkind zich stootte toen zijn moeder op bezoek was en voor troost naar zijn pleegmoeder liep in plaats van naar zijn moeder. De pleegmoeder snapt heel goed dat dat pijnlijk is voor de moeder.

De pleegouders kennen hun plek. „De ouders blijven de ouders. Wij zijn er niet om de rol van de ouders over te nemen. Wij werken ernaar toe om samen met de ouders om het kind heen te staan. Er zijn geen kampen. We zijn er om elkaar te versterken.” Maar hoe leg je dat uit aan de echte ouders uit op zulke pijnlijke momenten? „Als wij dat zeggen, worden we niet geloofd. Je hebt echt goede hulpverleners nodig die de ouders kunnen vertellen waarom een kind voor troost naar ons loopt en dat dat niets afdoet aan de liefde van het kind voor zijn eigen ouders. Gelukkig hebben wij goede hulpverleners om ons heen. We kunnen ook altijd een beroep op ze doen.”

Boos

De zevenjarige Linde zou aanvankelijk ook weer vertrekken, maar ze zou wel langer blijven dan de andere kinderen. Intussen zou er gekeken worden naar 'hoe verder'. Dit is een zogeheten perspectiefplaatsing. In die periode werd een van de drie eigen kinderen ziek.

Het gezin Koelewijn. Achter de schommelstoel: Guus (15), Jenneke (41), Bas (14), Anne

„Hij werd ernstig ziek. Hij kreeg een darmziekte, een leveraandoening. Uiteindelijk zat hij aan de sondevoeding.” Het hele ziekteproces trok een zware wissel op het gezin, Koelewijn zegde haar werk op. Wel organiseerde ze evenementen voor de stichting 'Ieder-een verdient een mama', waarop pleegkinderen en -ouders elkaar treffen. Vaak kregen Koelewijn en haar man van buitenstaanders in die tijd de vraag 'moet zij niet weg?'. Zij: Linde. „Ik werd boos. En dacht: Dat vraag je toch ook niet aan mijn twee andere kinderen?”

Opnieuw rees de vraag, zoals bij alle vorige plaatsingen: kan het kind niet langer blijven? Dit keer was het antwoord volmondig ja. Linde was bij het gezin gaan horen.

De kinderen Koelewijn waren blij dat ze niet weg hoefde. Hun ouders wilden wel dat Lindes ouders erachter stonden. „Die waren opgelucht dat hun kind het fijn heeft bij ons en dat ze niet te niet doorgeplaatst hoefde te worden. Linde kreeg, toen we haar vertelden dat ze mocht blijven, symbolisch haar eigen huissleutel, net zoals de eigen kinderen. „Ze vroeg zich altijd af of ze er wel of niet bij hoorde. Ik heb nog nooit iemand gezien die zo blij was met een huissleutel.” Linde ziet haar ouders eens in de twee weken op het kantoor van Parlan, de organisatie die haar heeft geplaatst. „Met mama speelt ze, met papa knutselt ze.”

Met de pleegkinderen die haar voorgingen hebben de pleegouders

„
Wij kunnen kinderen een fijne plek bieden om op te groeien

Jan (45). In de stoel: Tess (13) en Linde (10).

FOTO ERNA FAUST

nog steeds contact. Was het daarmee klaar? Nee, een vijfde pleegkind diende zich aan. Hij kwam uit de familie. Dit heet netwerkplaatsing. „Dat is toch echt wel even wat anders dan met het kind van een onbekende. Normaal gesproken ken ik de ouders niet. Ik hoef niks te vinden van hun situatie. Het enige wat wij moeten doen, is goed zorgen voor hun kind. Als het om je eigen familie gaat, neem je dat wel mee.” De jongen is naar een plek gegaan waar ze de hulp kunnen bieden die hij nodig heeft.

Linde is intussen tien. „Hoeveel kinderen hebben jullie?”. Als de Koelewijns die vraag krijgen, zeggen ze niet 'drie'. Maar 'vier'. „We doen dat bewust, omdat we willen dat Linde voelt: je hoort erbij.”

“
Wij zijn er niet om de rol van de ouders over te nemen

Plekken voor pleegkind nemen in hoog tempo af

Renate Curfs

Amsterdam ■ Honderden kinderen staan op dit moment op een wachtlijst voor een passend pleeggezin. Omdat ze thuis bijvoorbeeld mishandeld of verwaarloosd worden. Waar de wachtlijst onverminderd hoog is, neemt het aantal pleegouders al jaren af. „Het duurt steeds langer voordat er een geschikt gezin is gevonden.”

Wanneer ze drie kinderen heeft, besluit Ilse* (59) ruim achttien jaar geleden ook pleegmoeder te worden. Als het gezin aan de voorwaarden voldoet, komt het eerste kindje. Het is een jongetje van tien maanden oud. „Hij moest thuis weg omdat de situatie daar voor hem onveilig was”, vertelt ze. Meer wil ze er niet over kwijt. Al snel bloeit de jongen in haar gezin helemaal op.

Omdat haar huis klein is, kan ze niet voor langere tijd voor nog een pleegkind zorgen. Wel kan ze een tijdelijke crisisplek bieden voor kleine kinderen die direct thuis weg moeten. Tot nu toe heeft ze dat de afgelopen jaren al twaalf keer gedaan. „Terwijl zo'n kindje hier is, kijken ze of het terug kan naar huis of uiteindelijk toch naar een definitief pleeggezin moet”, zegt ze.

Uit nieuwe cijfers van Jeugdzorg Nederland blijkt dat ruim 860 kinderen op dit moment wachten op een passend pleeggezin, bijna evenveel als vorig jaar. Tegelijkertijd is het aantal pleegouders vorig jaar weer verder afgenomen. Met 2.200 ouders die er in 2025 mee stopten en zo'n 1.400 die ermee begonnen, zijn er nu in totaal 800 pleegouders minder dan een jaar eerder.

Crisissituaties

Al zes jaar op rij neemt het aantal pleegouders af. Zorgelijk, vindt Nicolien van den Berg, bestuurder pleegzorg bij Jeugdzorg Nederland. In crisissituaties is er volgens haar altijd een tijdelijke plek voor ze te vinden. Maar zo'n plek is in principe bedoeld voor maximaal acht weken. „En nu zitten kinderen er steeds va-

ker langer”, aldus Van den Berg.

Het gevolg is dat de kinderen meer gehecht raken aan hun tijdelijke pleegouders. Ook al weten ze dat ze er weer weg zullen moeten. Het probleem is dat gemiddeld vijf potentiële pleeggezinnen nodig zijn waaruit gekozen kan worden voordat de juiste plek kan worden gevonden. Maar die zijn er nu niet altijd. „Dus duurt het langer voordat er een match is”, zegt ze.

Als er niets verandert de komende jaren, zullen kinderen in de toekomst mogelijk nog langer moeten wachten op een definitief thuis. Steeds minder mensen vragen informatie aan over het pleegouderschap en steeds minder mensen willen pleegouder worden. Waar in 2015 nog zo'n 3.000 nieuwe pleegouders startten, waren dat er in 2025 nog maar 1.400.

„In de tussenliggende jaren is de samenleving een stuk individualistischer geworden”, denkt Van den Berg. Er zijn volgens haar meer tweeverdieners met een druk bestaan. En mensen leveren meer mantelzorg. Verder behelst het pleegouderschap tegenwoordig meer. Zo moet er vaker worden afgestemd met de biologische ouders.

“
Ik zie dat ze zich steeds meer hechten aan mij en mijn gezin

„Dat vinden sommigen toch een drempel”, zegt ze.

Niet alleen zijn minder mensen bereid pleegouder te worden, steeds meer pleegouders stoppen er ook mee. Vorig jaar waren dat er ruim 225. Wat de redenen daarvoor precies zijn, is volgens Remco Oosterhoff, bestuurder van de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen nog altijd niet helemaal duidelijk.

„Iedereen komt nu met zijn eigen ideeën daarover”, zegt hij. „Maar wij zouden graag zien dat hier op korte termijn onderzoek naar wordt gedaan.” Pas dan kan er met zekerheid iets over worden gezegd, stelt hij. Volgens hem kan meespelen dat pleegouders vaak het gevoel hebben dat goede begeleiding ontbreekt. „Ze voelen dat ze er alleen voor staan.”

Hij vertelt dat ze bijvoorbeeld behoefte hebben aan een vaste pleegzorgwerker die ze kan ondersteunen. Die weet wat er speelt binnen het gezin. Maar in de praktijk komt er om de zoveel tijd iemand anders langs. „En als er in de tussentijd problemen ontstaan, moeten pleegouders die voor hun gevoel meestal zelf oplossen”, zegt Oosterhoff.

'Nergens plek'

Ook bij pleegmoeder Ilse moeten de kinderen steeds langer blijven. Soms duurt het wel twee jaar, vertelt ze, voordat een definitieve plek voor ze wordt gevonden. Dat vindt ze wel lastig. „Ik zie dat ze zich steeds meer hechten aan mij en mijn gezin”, zegt ze. „En toch moeten ze uiteindelijk dan weg.”

Op dit moment zorgt Ilse al negen maanden voor een kindje van ongeveer anderhalf jaar. In dit geval kost het de betrokken organisaties meer tijd om te bekijken wat het beste is voor het jongetje. Maar als wordt besloten dat hij naar een pleeggezin moet, kan dat volgens haar niet eens. „De pleegzorgorganisatie heeft al laten weten dat er nu nergens een passende plek is voor hem.”

*Om veiligheidsredenen wil Ilse niet dat haar achternaam bekend wordt.

Ilse kreeg achttien jaar geleden haar eerste pleegkindje.

FOTO MICHEL VAN BERGEN